

(Данас, 30.05.2009)

Овогодишње мајско заседање Светог архијерејског сабора СПЦ остаће понајвише упамћено по потврди одлуке да патријарх Павле остане на челу Цркве и посети потпредседника САД Џозефа Бајдена Србији која био могла бити прекретница за већ поремећене унутар црквене односе, пре свега када је реч о Косову и Метохији. На прву годишњицу одлуке да Свети архијерејски синод, у складу с црквеним Уставом, преузме дужности патријарха, СПЦ је добила нову „црквену владу“.

У њој је једино заменику председавајућег, митрополиту црногорско-приморском Амфилохију (Радовићу) продужен мандат, а нова кадровска решења наговештавају могућност озбиљније припреме за ванредне црквене изборе и превагу утицаја „нове политичке стварности“, коју оличавају председник Србије и премијер РС.

Иако је пре само пола године поглавар СПЦ умољен да остане на трону Светог Саве - неке владике су тврдиле доживотно, како је и предвиђено Уставом СПЦ - питање ванредних црквених избора је овог маја поново враћено на дневни ред. Како објашњавају извори Данаса, чињеница да је већина владика на јесењем заседању била за проверу веродостојности патријархове молбе да се због „здравствених разлога и немоћи“ повуче из активне пастирске службе, мада су испод ње стајали потписи поглавара и „синодалаца“, пресудно је утицала да је председавајући одложи, без гласања. Зато је на почетку овог заседања епископ браничевски Игнатије (Мидић), у име архијереја који се залажу за ванредне црквене изборе, тражио да се преиспита ова саборска одлука из новембра.

После подуже дискусије, овог пута се гласало. За избор новог поглавара изјаснило се 15 архијереја, док је 21 било „против“ што, како је Данасу речено у врху СПЦ, није гаранција да се на наредним Саборима неће поново отворати то питање. Практично, гласање би могло да се понавља на сваком следећем заседању „црквеног парламента“ - све док се не намакне потребна двотрећинска већина, уколико се пре тога не умеша Бог.

Пише: Јелена Тасић
субота, 30 мај 2009 22:56

Питање састава Синода које је у програму Сабора и сада разматрано на крају, под тачком разно, у неким круговима исфорсирано је до граница „бити или не бити“, иако се знало да ће главна тема бити Косово и Метохија. Пошто идеја о ванредним изборима ни на овом Сабору није прошла, стицајем разних околности и уступака, у новом сазиву „црквене владе“ нашли су се такорећи сви главни новембарски фаворити за „белу пану“. Епископ захумско-херцеговачки Григорије (Дурић), чије је писмо браћи архијерејима после новембарског Сабора једно време било медијски хит, најавио је заједнички рад на одговорним задацима.

Ипак, у Цркви многи сматрају да ће пресудну улогу имати однос митрополита Амфилохија и владике бачког Иринеја (Буловића), који је досад конце углавном повлачио из сенке. Добро обавештени извори спекулишу да би у случају евентуалних избора, владика бачки могао да рачуна и на подршку државног врха и кругова око академика Добрице Ћосића.

Владика Иринеј изабран је за портпарола овог Сабора, а највероватније ће ту дужност обављати и у Синоду, где му је поверен ресор мисије Цркве. Сви текстови с његовим потписом објављени последњих дана на сајту СПЦ имају ознаку синодских саопштења, на чему се за сада задржао његов контакт гласноговорника СПЦ са новинарима.

С друге стране, многе је изненадила безрезервна подршка и признање СПЦ државној политици на КиМ, изражени у завршном саборском саопштењу. Црквени врх се, очито, не слаже са критикама епископа рашко-призренског Артемија (Радосављевића) и дела српске опозиције и косовских Срба на рачун државне политике на Косову.

Додатно искушење за ово мајско заседање Сабора била је балканска турнеја другог човека америчке администрације Џефа Бајдена. Сабор је, како се саопштено, преиначио одлуку за КиМ надлежног владике Артемија да потпредседника САД ускрати благослов за посету манастиру Високи Дечани. Иако је портпарол Сабора имао накнадне јавне примедбе на извештавање Данаса о саборској расправи о Бајдену, и сам је у потврдио да Сабор о томе није гласао.

У дипломатским круговима тврди се да је програм Бајденове посете Балкану осмишљен и послат из Вашингтона, уз претходне консултације са домаћинима. Ко је дао „зелено светло“ за Високе Дечане, сада ћуте и у Председништву Србије и врху Цркве. После објављивања програма за КиМ, испоставило се да надлежни епископ није обавештен о

Пише: Јелена Тасић
субота, 30 мај 2009 22:56

Бајденовом одласку, а Данасу је у Синоду потврђено да ни „црквена влада“ није званично контактирана.

Бајден, додуше, није први званичник који без сагласности надлежног епископа посећује манастире на КиМ. То је урадио је и председник Србије, када је на Велики петак ишао у Високе Дечане да честита Васкрс, уз објашњење да за тај чин има благослов патријарха Павла. Они којима се тај чин није допао кажу да је то ипак огрешење о црквени протокол, јер Високи Дечани нису међу ставропигијалним манастирима који су под патријарховом јурисдикцијом.

Све у свему, „случај“ Бајден долио је уље и на четири године продубљивано неслагање у СПЦ око проблема обнове цркава и манастира на КиМ који су страдали у мартовском погрому 2004, да би одмах по завршетку Сабора био доведен и у везу са случајем Духовно-рехабилитационог центра Црна Река. Центар је се нашао на удару јавности и Синода после објављивања неколико година старих снимака батинања зависника од дроге. Владика Артемије је сменио управника Центра свештеника Бранислава Перановића и забранио примену физичких метода у Центру, али у Епархији рашко-призренској и даље сумњају да је реч о „монтираном процесу“ због ускраћивања благослова другом човеку САД, чији је циљ дискредитација владике Артемија. Владика бачки је у име Синода узвратио подужим „утуком на утук“, тврдећи да је реч о „опсесији о глобалистичком диктату“.

Ништа мање бурна није била није саборска расправа о проблему обнове цркава и манастира на КиМ на основу Меморандума који су 2005. потписали СПЦ и Министарство културе КиМ, а којим се владика Артемије од почетка није слагао. Сабор, како тврде извори Данаса, није прихватио да саслуша извештај стручне комисије о обновљеним објектима, већ је владици Артемију дао рок да до јуна спроведе саборску одлуку о њиховом пријему. У противном најављене су казнене мере, које су најављиване и уочи овог саборског заседања.

Поводом све чешћих тврдњи у медијима да би због „непослушности“ владика Артемије могао да се нађе пред црквеним судом, у Синоду је нашем листу речено да „црквена влада“ има овлашћења од Сабора да води обнову на КиМ и на првој инстанци предузме мере против епископа који не поштује саборске одлуке, али да случају даљег спора „предмет“ иде на Сабор.

Мајско заседање Светог архијерејског сабора и нови спорови унутар СПЦ

Пише: Јелена Тасић
субота, 30 мај 2009 22:56

Стручњаци за црквено право упозоравају да је СПЦ, од одлуке да Синод преузме дужности патријарха, коју и поједини епископи сматрају нездравим решењем, на извештан начин у „ванредном стању“ и да би однос снага у епископату могао да превагне над канонским правилима. С друге стране, током овог саборског заседања чуле су се и најаве да би евентуално „дисциплиновање“ владике Артемије, због у суштини политичког неслагања са обновом по Меморандуму, могло да отворило и питање кршења три пута потврђене саборске одлуке о начину служења литургије о коју се више владика оглушава, укључујући и поједине чланове новог Синода.

Што би рекао Ћорђе Балашевић, неко то од горе гледа све.